

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Tompai Mihály-utca 10. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás. Telefon-szám: 52. Telefon-szám: 52.</p>	<p>Felelős szerkesztő: KOMÁROMY ISTVÁN. Kiadó laptulajdonos: ID. RÁBELY MIKLÓS.</p>	<p>Az előfizetés díja: Egész évre . . . 10 korona. Fél évre . . . 5 korona. Várm. körjegyzőknek és tanítóknak egy évre 6 korona. Egyes szám ára 20 fillér. A hirdetés díja: Egy háromhasábos petsor térfogata . . . 12 fillér. Nyilttér sora 40 fillér.</p>
--	---	---

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.
A kiadóhivatal hirdetését és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Nyári árvizek.

Az ember olyanformán szokta meg, hogy nyáron meleg legyen és többnyire száraz idő jár, télen van hideg, hó, nedvesség. Ezért szoktunk télviz idejéről beszélni. Keserves dolog, ha az időjárás megfordul és a nedves, hűvös idők súlypontja a nyári időszakra tolódik, ami időszakonként elő szokott fordulni.

Olyan rengeteg mennyiségű vizre, amennyit ezen a nyáron ontottak az ég csatornáit, azok a bizonyos legöregebb emberek is aligha emlékeznek, bár az emberi emlékezet nem egészen pontos, szívesen és könnyen elfelejti a rosszat, ha utána jó következik és a messze multinak távlatából nem tűnnek ki úgy a rossz idők részletei, mint a jelenben.

Mert nyár derekán, mikor az aratók izzadni szoktak a levágott kalászsorok során, hétszámra, sőt hónapszámra alig látni a napot, csak egy héten egyszer-kétszer, akkor sem egész napra: ehez a nyári időjáráshoz mi, a természet el-kényeztetett gyermekei nem vagyunk szokva, csak a múlt évi augusztus közepétől télíg próbált hozzászoktatni a természet.

Jelezte már nekünk, hogy változás, fordulat következik be az időjárásban, hogy nedvesebbre fordulnak az addigi száraz esztendő és nem tudni: elérte-e már a nedvesség a mostani nyáron a maximumát vagy még magasabbra is fokozódik?

Mert valami ingalengésforma dolog jellemzi az emberi élettől kezdve az időjárásig az összes világi dolgok haladását, úgy hogy nem szokott a középuton egy-irányban haladni sem az embertömeg, sem az évszakok időjárása, hanem majd jobbra, majd balra hullámozva lassan nyomul előre.

A száraz és a nedves esztendő váltakozásában évtizedes jobbra-balra hullámozások történnek, úgy hogy nagyjáb-

ban 25—30 esztendő alatt fordul meg egészen az időjárás, eközben is kisebb-nagyobb kilengéseket téve majd a száraz, majd a nedves felé.

A mostani nyári vizözönszerű sok nedvességről azt írja egyik tudósunk, hogy ezt az Atlanti oceánról kapjuk és ez nyáron mindig így van, ha a Golf-áramlás nagyon erős. A Golf-áramlás nagy ereje a Mexikó körüli nagy fömlekedéstől függ, onnan nagy erővel áramlik tavasz végén a meleg viz a sarkvidékek jégtáaira. Itt a jégtájakon Európától északra megbolygatja a sarkvidék jégét és a sarkon át nyugatra fordulva lehajtja a szétolvasztott jégtömeget jéghegyek alakjában Észak Amerika partjai felé és pedig annál délibb tájra usznak a jéghegyek, minél melegebb és erősebb a Golf-áram. Ezek a jéghegyek június első felében hirtelen lehűtik az Atlanti oceán levegőjét és onnan zudulnak ránk Medárd nap táján a zivataros esők. Minél hirtelenebb a lehülés, annál tartósabbak az esők. A párával telített hűvös szelek tudvalevőleg az Atlanti oceánról szoktak Európa felé fujdogálni és hogy jobban elhigyjék, meteorológiai műnyelven úgy fejezzük ki magunkat, hogy az esőt, zivatart hozó minimum nyugat felől barometrikus grádiensekben halad előre.

Ilyen végnélküli tartós, hideg esők és zivatarok zudultak ránk az idej júniusban és júliusban, mert a Golf már évek óta erősödik, a mire mutatott a „Titanic“ katasztrófája is olyan helyen, ahol előbb alig jártak abban az időben jéghegyek.

Ha egyszer a Golf nekilódult a nagy erőnek, az az erő egy pár évig kitart, mert a természeti erők csak lassan tudnak alábbhagyni és az ellenkező oldalra fordulni.

Ebből a tudományos következtetésből azt tanuljuk, hogy a mi nyarunkra nézve nem jó, ha Mexikó táján hirtelen nagy

meleg támad és a Golf-áramlás nagyon erős lesz, mert az nekünk nedves és hideg nyarat hoz, sőt maximális esetekben nyári árvizeket idéz elő, amint a múlt évben is történt Mármarosban és a Maros, Olt stb. vidékén. Az idej nyáron pedig tokozott mértékben dühöngtek a felhőszakadások s országunk keleti részén 9 megyét árasztottak el aratás idején a megdagadt vizek.

Ebből látjuk, hogy mi még mennyire hátra vagyunk a tudományos és kulturális művek berendezése terén. Ha volna pl. a Magas Tátra valamelyik csucsán obszervatoriumunk, akkor az uralkodó szélirányok pontos megfigyelésével előre meg lehetne mondani az ilyen veszedelmek valószínű bekövetkezését. Ha pedig megtehető vizszabályozási műveink volnának, akkor egyrészt el lehetne kerülni az ilyen árvizveszedelmeknek, amelyek a nyári aratást elpusztítva, koldusbotra juttatják az egész vármegyéék népét.

Ezeken tanakodni azonban országos dolog és nem vág a mi szükre szabott feladataink körébe.

Hanem azt megfontolhatjuk, hogy minket is érhetett volna hasonló veszedelem és ki tudja: nem ére a jövőben? Azért ha nekünk most jobb dolgunk van, gondoljunk azokra, akik nélkülöznek az árvizveszedelem csapásai miatt s juttasson a mi társadalmunk valamit azoknak is, akiket az Isten a természet mechanizmusa során az idén csapással sujtott.

Tudjuk, hogy Magyarországon nagyon sok inségest kisegít a társadalom környörületessége s ez az egy jó tulajdonságunk annyira megvan, hogy evvel sokan vissza is élnek. Azért nem buzdítunk, csak rámutatunk a szükségre, a melyet az árvizek hullámai okoztak.

Mert ez a szükség most valódi és sok helyen igazán segítségre szorul.

+

FEGYVERGYÁRI KERÉKPÁROK

a létező legjobb kerékpárok; bizonyítja az, hogy az Osztrák-Magyar hadsereg is csupán ezen kerékpárokat használja.

Kapható kizárólag **Valaszky Rezső**, órás- és ékszerésznél RIMASZOMBATBAN.

RÉGI KERÉKPÁROK BECSERÉLTETNEK!

RÉGI KERÉKPÁROK BECSERÉLTETNEK!

Az ifjúság erkölcsi romlottságáról.

Ridilla főesperes ur gyönyörű beszédében mutatott rá arra az elszomorító tényre, a várgedekishonti róm. kath. tanítók Várgedén tartott gyűlésén, hogy az ifjúság, a jövő reménye, a haza és egyház jövődöbeli tagjai, mily óriási veszedelemnek vannak kitéve az által, hogy az erkölcsi nivójuk napról-napra süllyed, az ifjúsági jó erkölcsök lassan-lassan elposványosodnak.

Joggal mondotta el szép beszédét, joggal volt az oly szomorú, mikor erről az elszomorító témáról beszélt s mily kérő, mily esdeklő volt felszólítása a tanítókhöz, a nemzet hivatott nevelőihez, mikor azt mondotta: „Tanító urak! tegyenek meg mindent, hogy ezt a rettenetes állapotot mérsékeljék.”

En, mint a toll egyik szerény forgatója, itt ezen organumban, kedves lapunkban is szolgál-nám ezen nemes cél, már csak azért is, hogy ismerje meg ezt a lap minden olvasója, de ismerjék meg és segítsék a tanítót ezen nemzet és emberiség mentő munkájában azok a tényezők is, kik az erre törekedő tanítót egy kevés jóakarattal segíthetik is.

Nemcsak érdemesnek, de kötelességemnek tartom, hogy ezen dologgal itt is foglalkozzam, mert, hogy ismétlésbe bocsátkozzam, a dolog oly súlyosan veszedelmes, hogy minden művelt embernek nemcsak illik, hanem kötelessége is, hogy foglalkozzék vele s töle telhetőleg támogassa azt.

Jöjj elő csak M. Imre, de nem a mostani, hanem a régi, kedves, szelid gyermek M. Imre jöjjön elé, attól kezdve, abban a mezben, mikor édes anyja kezénél vezetve hozta őt az „oskolába”, az első osztályba beiratni. — Itt vagy? no jó! most bemutatlak az én kedves olvasóimnak: már be vagy írva, tehát: kérem ez az én egyik ujonczom, M. Imre első osztályu tanuló, tessék megnézni, arca ragyog az örömtől és az ártatlanságtól, édes, gömbölyű arca mosolyog, mikor kijelölöm számára a helyet, hol ülni fog s bár még nem kell itt maradnia, már szívesen itt maradna, hogy munkáját, hej! mert munka ám a tanulás, kérem! — megkezdhesse.

M. Imre jó fiu, figyel reám s halad, halad, szépen a tudásban, szívesen, szorgalmasan for-

gatja a tudomány lapját s szívesen, kedvel figyel ott, „a hol Jézus szent igéjét kisdedek hallgatják”

M. Imre, kedves fiam, tanítványom, most is látom édes gyermekes mosolygásodat, mikor vizsga után megkaptad a jól megérdemelt jutalom könyvet, melyben szép kerek betűkkel irtam bele, hogy: „... jutalom a szorgalom és a példás, jó magaviseletért.”

Ott jártad végig az osztályok valamennyiét, ott az én rózsavirágos, árnyas kert közötti rectoriumom csendes, zajtalan falai között, olyan kedves volt ez neked, mint a milyen kedves ez nekem még ma is, s talán még most is kedvesen emlékezel meg róla, most... midőn te, ki a gyermeki ártatlanság, a jó, a szorgalmas tanuló mintaképe voltál, a törvényszék által, emberölés miatt, fiatal korodra való tekintettel az aszódi javító-intézetbe és nem valami fegyházba internáltattál s ott eszed a szabadsága vesztett madárkák keserű kenyerét.

Oh Imre, Imre! hogy kerültél ide?

Tudom, hogy ha az én védőszárnyaim alatt maradtál volna továbbra is, ez nem történt volna.

Szegény, megtört édes anyád zokogva beszélte el szomorú esetedet, szomorú sorsodat s vele könnyeztem én is, tégedet könnyeztelek M. Imre és még valamit, még azt is könnyeztem én, annyi évi fárasztó munkámnak gyümölcse a posványba hullott.

Sirattalak, mert egyházunk és hazánk egy reményteljes tagját veszítette el benned, mert édes Istenem, bármint történt a dolog, mégis embert öltél Imre fiam, fiatalon gyilkosává váltál egyik embertársadnak.

Édes anyád, kivel a multkor beszéltem, s ki ismét visszajött ide lakni községünkbe, a hogy zokogása engedte, elbeszélte esetedet.

Mondá, hogy mikor innen elköltöztetek még sokáig derék, jó fiu maradtál, de lassankint el-el járogattál — csak nézni — a korezmába dorbézolókat, kártyázókat, pedig ugy-e tudod, hogy mit monda Jézus Péternek, mikor a duhajkodókat megakarta nézni, hogyan tudnád, ott van leírva Arany János egy szép költeményében: „a rosznak még látása is ront,” s te elmentél mégis, lassan rászoktál az ivásra, a kártyára s hogy hátra ne maradj semmi rosz

másutt szándékozom elmondani, most csupán az adminisztrátorokra térek rá.

Mikor a Szasz tábornok előőrsé megérkezett s a rimaszombatiaktól azt kérdezte: nem láttak-e oroszokat és ha igen, merre érnék őket utól?

Polgáraink között pedig találkoztak, a kik az előőrsöt a kurinci erdőbe utasították, a hol akkor éppen a querillák tartózkodási helye volt.

Miután ez az előőrs a városba nem tért vissza, az a hir kelt szárnyra, hogy a muszkákat a querillák felnyársalták s azok közül *egyét elevenen nyújtak meg!*

Az igazatosság — könnyen elképzelhető — az ilyen és hasonló híresztelések következtében olyan fokra hágott, a melyről az embereknek békés időben fogalmuk sem lehet.

A fiatalabb segédlelkésznek, nemcsak azért, mert soros volt; hanem azért is, mert helybeli születésű polgár fia, a templomban a szószékre lépett s a predikációjában a népet szelíden és tapintatosan arra intette, hogy tartózkodjanak minden tulzástól, s a lelkére kötötte hallgatóinak, hogy a háboru joga nemzetközi jog lévén, az néha olyan következményeket vonhat maga után, hogy a miatt a legártatlanabb emberek, a védtelen nők s a gyermekek szenvednek legtöbbet.

Békés időben, consolidált állapotok között, ha a szónok ellen valakinek észrevétele van s erről az egyházi hatóság előtt jelentést tesznek, köteles a szónok a maga szavait revocálni, ami ezen esetben nem történt.

Egy, nem is a katolikusok közé tartozó intelligens egyén; a ki, úgy látszik személyesen nem is vett részt az isteni tisztelen s az elmondottakat nem a saját fülével hallotta, írott feljelentést küldött be a polgári hatóságnak s az intéző-bizottság halálra kereste a fiatal papot, a kitől a lázító szándék — mint ezt magától az illetőtől tudjuk — egészen távol állott; különösen most, mikor édesatyját pár hét előtt vesztette el s özvegy édesanyját is a leggyöngédebb bánásmódban kellett részesítenie.

A predicatio után nem telt el huszonnégy

ban, beálltál vadorzónak, lopva löni a vadat, azt a vadat, mely nem a tied.

Pedig milyen szépen tudtál te valaha beszélni a hetedik parancsolatról, meg a tizedikről is, mikor az Ur saját szavait idézted: „... sem egyéb nemű jószágát el ne kivánd... Ammen.”

Elmentél öreg czimborádhoz, a vén vadorzóhoz s hogy mint történt, hogy történt, de megtörtént, puskád elsült és a vén czimbora lebukott a székről s átlőtt szíveddel maradt a földön s te álltál, álltál, néztél az üres levegőbe, azaz dehogy volt üres az a levegő, dehogy volt üres, akkor te egy gyönyörű szép, tiszta, ékes palotát láttál porba dűlni, leked tisztaságának, ártatlanságának egész szép világát, melynek felépítésében nagy részem volt nekem is.

Nagy kint érezhettél, mert mint szegény mélyen sebzett szívé anyád zokogás között megjegyzé, alig birtak felrázni elkábultságodból.

Most az aszódi javítóintézetben folynak napjaid, kedves Imre fiam; én ezt az intézetet ugy ismerem, mely már számtalan elveszett, eltévelyedett embert adott vissza a társadalomnak s ha talán szigorú felügyelet alatt vagy is, ne bántson téged, mert te most bünhődöl, én bizok a jó Istenben, hogy malasztjával segít tégedet arra, miszerint ottléted ideje alatt olyan jó, engedelmes, istenfélő tanítványa leszel tanáruraidnak, mint egykor nekem voltál.

Most pedig áldjon meg az Isten, lebegjen előtted mindig az Ur Jézus alakja, ki a megtérő bűnösöknek szívesen megbocsájt s hogy azt mondhasa neked is: „Bíztál fiam és hited meggyógyít tégedet.”

S ha él szívedben régi tanítód iránti szeretetből még egy szikra, akkor meghallgatod szavamot és ismét a régi, a derék M. Imre leszel.

*

Ime! az életből, az élet mélységéből egy kép, melynek szereplői mind élő, eleven alakok, s melynek történeti ideje a jelenkor, meséje (mely való), az a sokszor ismétlődő történet, hogy a gonddal ápolt csemete, a nemes oltvány oldalain buja vadhajtságok nőnek ki, melyek azután erősödnek, vastagodnak s teljesen elölik a nemes galyat, mely lassan elsárgul, elsatnyul vagy kivesz.

óra, mikor az elemi iskola épületébe, a hol a káplánok laktak, egymás után hozták a hirt, hogy *most állítják fel a bitófát a segédlelkész számára!*

Mikor *Findura István* a veszélyről értesült, lelkezedve futott a külső Rózsa-utczára, a hol a hid mellett, a Ferenczy szobrász házával szemben: *Chlebovits József* mészáros lakott, a kinek a felesége tartotta őt ezelőtt huszonöt évvel a keresztvízre.

— Az Isten szerelmére kérem, kedves keresztanyám — szólalt meg *Findura*, az életem feresz koczán, bujtasson el kérem valahova. Elveszttem!

Chlebovitsné a papnál is jobban meg volt rémulve s akadozva csak annyit dadogott: Ott van fiam a kertem végiben a kukoricza-föld, az lesz a legjobb, bújj el oda ha tudsz.

Attól, a kinek háza, pinczéje, lova, kocsija, szarvasmarhája, tehát istállója, színje, jólja stb. volt, hát biz' ez nem várt kitérő, igazán együgyű tanács.

Findura Istvánt ezután a vásárról hazatérő tótok gyékény közé fektették s a sátorfa közé elhelyezve szekéren elszállították Törékbe.

E sorok íróját előzőleg egy *Bartik János* nevű nyústyai iparos a maga kocsiján elvitte Nyústyára és csak akkor került Ráhórról vissza, mikor a muszkák Rimaszombat alul elvonultak s nagybátyját, a róm. kath. segédlelkészt otthon találta.

Tremel Miklós, a Somoskeőy utóda csak 1850 ben foglalta el a plébániát, a kinek csak nagy nehezen sikerült a káplánok iránt az előítéletekkel járó ingerültséget leküzdeni. Azt a Koch Jakab nevű sertőzöt, a kit Görgei akasztatott fel, Molnár Viktor vezette a vesztőhelyre; a másik bűnöst utóbb, a kit az absolutismus kezdetén nyakaztak le: *Findura István* kísérte ki.

Ott ténferegtem magam is, a városháza udvarán, mikor az elitelt a kocsira ült; de a vasas németek sorfala közt apámmal nem tudtunk

TÁRCZA.

Epizód 1849-ből.

A rozsnyói püspök azon intézkedése, hogy 1849. év közepén Somoskeőy Antalt a rimaszombati róm. kath. egyház plébánosát, mint kanonokot a legválságosabb időben hívta be: városunk életére majdnem végzetessé vált.

Végzetessé mondom, különösen azért, mert egyideig nem foglalta el állását senki, hanem a két káplán: *Molnár Viktor* meg *Findura István* együtt adminisztrálva a hitközséget.

A megtörténhető eseményekről természetesen senkinek sem lehetett a leghalványabb sejtelme sem.

A plébánia már Somoskeőy alatt valóságos gyűlöhelye, kedélyes társalgója volt a helybeli intelligentiának, a hol esténként egy kis kártyaparthiere jöttek össze többen, a kik közül a tanítók közül nem hiányzott *Katinszky Gusztáv*, s egy ott lakó nyugalmazott katonatiszt: *Petrovay Ferencz* (?) cs. kir. főhadnagy, a ki nem egyszer derítette hangos kacajra a jelenlévőket csinyjeivel és apró tréfáival.

A magyar szabadságharcz kitörésekor ennek a piacon álló, földszintes épületnek igen kényes helyzete volt, a mennyiben az egyház patronusa maga a király lévén, az erre átvonuló magyar sereg, s az ellenséges hadak vezérei első sorban itt tettek látogatást.

Mikor a muszkák jul. végén reánk törtek, a querillák a csurgó-patak mellett egy orosz tisztet lőttek agyon, a mi annál súlyosabb beszámítás alá eső dolog volt; mert Szemere Bertalan belügyminiszter egyidejűleg városunkba küldte *Barczikay János* hadnagyot, hogy két rimaszombati polgárt: *Katinszky Gusztáv*ot meg *Petrovay főhadnagy*ot kihallgatás nélkül köttesse fel a legelső fára.

Hogyan sikerült *Papp Ábrahám* mérnöknek ezt a két compromittált embert megmenteni,

De hol késik a kertész, ki gondos kézzel még rügyében elpusztítja a vadhajtásokat, mért késik szemfényét, ápolját a veszedelemből kimenteni.

Nincs már kertész! az csak volt! az ő kertjéből kivitték, kiásták a csemetét, ő már messze van, ki van tiltva az élet földjébe, hogy jó gyümölcsöt teremjen s hogy helyettesítse a kiöregedett, kidülendő öreg fákat, mert ez a természet rendje.

A kertész már nem éri el őt, kimaradt a gyermek az iskolából, majdnem minden átmenet nélkül egyszerre belépett az életbe, mely pedig tele van ösvényekkel s bizony nem csodálandó, ha gyenge szülői nevelés vagy fegyelmezés csakhamar megtermi a fentiekben leírt szomorító gyümölcsöt.

A tanító a gyermeket nevelje, de adjon egyúttal tanácsokat a szülőknek az iskolából kikerült kincsének, gyermekének további nevelésére.

Megteheti ezt a tanító? meg bizony, de mennyivel inkább megteheti ezt egy testület, a tanítói testület s ezt a szószékről hathatós szavával a pap.

Azért itt is javallom a következőket:

„Miután az iskola, a nevelés nemcsak a tanító kizárólag, hanem a családé is s ezáltal közvetve a társadalomé, tartassanak a tanítói gyűlések szorgalom időben, de mindig olyan időben, hogy a gyermekek szülőinek idejük és alkalmuk legyen azon minden nehézség nélkül megjelenni, mert csak így láthatja be a szülő azt, hogy gyermekéről mily gondtal, mily szeretettel gondoskodik a hivatott nevelő testület, de egyúttal az előadott nevelési dolgozatok felolvasását, az azok feletti vitatkozást halván, nevelői ismereteit gyarapítja s becsülni tanítja meg azt a tanítót, a ki gyermeke neveléseért ime még ez uton is fáradozik. Ezen javaslatomban semmiféle lehetetlen dolgot nem javallok s ha majd ez meglesz, ha majd a szülők nevelőtársukat látják a tanítóban, akkor majd megkezdhetjük az ifjúsági egyesületek felállítását, szervezését, mert akkor a szülők részéről is hathatós támogatásban részesülvén, az nem leszen homokra épített ház. S ha az ifjúsági egyesületek meglesznek, akkor, annak hivatásos vezetője, a tanítónak alkalma nyílik arra, hogy

az oltványkáján kinőni szándékozó vadhajtásokat már rügyében leszedje. Szécsi István.

Iskolai értesítők.

A *dobsinai m. kir. áll. polgári fiúiskola értesítőjét* *Hanvai I. Ede* igazgató közli. Az elején az év történetét olvassuk röviden összefoglalva, itt számolnak be a tanulmányi kirándulásokról és az iskolában szervezett „Diákotthonról.” A tantestületnek 9 tagja van s a rendkívüli tárgyak oktatói és hitoktatók. A végzett anyag tekintetében hivatkozik az értesítő a hivatalos tantervre. A 4 osztály tanulóinak száma év végén 144 volt, az osztályzást nem közlik. A könyv és szertárak gyarapodása, az ifj. olvasóköri és segélyző egyesület jelentései következnek, majd általános tudnivalók a nyilvános és magántanulókra vonatkozólag. Szól az értesítő az életpályára választásról és a jövő évre vonatkozó utasításokat közöl.

A *dobsinai női kézimunka-tanfolyammal kapcsolatos áll. polgári leányiskola értesítőjét* *Halasi Jenő* igazgató szerkesztette. A czimlapon az intézet sikerült képmása látható. Ezután az intézet 25 éves történetét olvassuk *Halasi Jenőtől*, majd a folyó év történeti adatai következnek, amelyek közt érdekes az, hogy a vetítő készüléket a rendes tanítási órák czéljaira is felszerelték. A tantestületnek 6 rendes, 7 óradó, 4 hitoktató és 6 zenetanító tagja van. A tanulók száma év végén 148, a kézimunka tanfolyamon 36. Az érdemjegyeket nem közlik s a végzett anyagot illetőleg a tantervre utalnak. Közlik az intézet leltári adatait, a jövő évi utasításokat és az iskolai könyvek jegyzékét.

A *siketnéma* „*Chászár András*” áll. seg. jolsvai intézetének értesítőjét *Markovics Árpád* igazgató közli. Az elején kép és nekrológ van *Andrássy Dénes* grófról. Ezután megismerkedünk az intézet szervezetével és az év rövid történetével. Az intézet jótévedői közt szerepel *Andrássy Dénes* gróf és *Latinák Rudolf*, mint fő alapítványosok, valamint *Gömör-Kishontvármegye* és *Jolsva r. t. város* nagyobb évi segéllyel. Az intézetnek tantestülete 9 tagból áll. Az osztályok száma 7, és pedig a 2-ik osztály kettős, az 5-ik, 6-ik, 7-ik osztály összevont, a tanulók száma

54, a kiknek részletes érdemjegyeit is közlik. A segélyezések, adományok kimutatása után a jövő évi tájékoztató következik, a végén tanácsokat adnak a siketnéma gyermekek szüleinek.

Iskolai értesítés.

A *rimaszombati egy. prot. főgimnáziumban* a javító-, pót- és magánvizsgálatok napjára 1913. aug. 30-ika tűzetett ki. A *beírások* a jövő iskolai évre szeptember 1—3. napjain eszközöltetnek.

Tekintve azt, hogy a lefolyt év elején a gimn. I. osztályába oly nagy számmal jelentkeztek, hogy a tanulók egy részét nemcsak a létszámot megszabó törvény értelmében, hanem a hely hiánya miatt is vissza kellett utasítanunk: figyelmeztetnek a helybeli szülők — felekezeti különbség nélkül — hogy az I. osztályba beírandó gyermekekkel szeptember 1—2-ik napján okvetlenül jelentkezzenek. E figyelmeztetés vonatkozik a vidéken lakó prot. szülőkre is.

A gimn. VII—VIII-ik osztályába más tanintézetből jelentkező tanulók csak jeles, vagy jó bizonyítvánnyal vétetnek fel.

Vidékről vonaton bejáró tanulók csak abban az esetben nyerhetnek kedvezményes jegyre jogosító igazolványt, ha magaviseleti tanjegyük s előmenetelük jó. Ily igazolványok kérése alkalmával a tanulók bizonyítványukat bemutatni kötelesek.

Tan- és tápdij kedvezményekre vonatkozó folyamodványok beadásának határideje aug. 28. Később benyújtott folyamodványok nem vehetők figyelembe. A folyamodványokhoz a tanulók iskolai s a szülők vagyontalansági bizonyítványai csatolandók.

Vidéki tanulók szállást csak az igazgatóság tudtával és beleegyezésével fogadhatnak.

Rimaszombat, 1913. július 30.

Dr. Veress Samu, főgimn. igazgató.

Bejelentés a lakások bérbeadásánál.

A kir. pénzügyigazgatóság gyakori tapasztalata s több ízben tett feljelentések nyomán megindult jövedéki vizsgálatok eredménye tényként számol be arról, hogy a háztulajdonosok a lakások bérbeadását évközben — tehát nem az

utat törni, hogy a menetet a *Curgó patakjánál* tovább kísérhették volna.

Mikor a *rimaszombati plébánia Tremel* halála után megüresedett, a magyar szabadságharc ezen vészterhes epizódját *Findura István* sőregi plébános belefoglalta a kérvényébe és szintén folyamodott ezen állás elnyeréséért, azonban azt a magas kormány figyelembe nem vette s az állásra *Mészáros Bálintot* nevezette ki.

Findura pedig negyvenkét évig viselte a sőregi hívek gondját, a világtól elvonulva, a hol 1899-ben halt meg. *id. F. I.*

„Közlöny.”

Megfakult, sárga ujságlap fekszik előttem; valamelyik padlás félreeső zugában hevert évtizedekig s éppen talán az elfeledés mentette meg a megsemmisüléstől, az elpusztulástól. Neve és kelte: „Közlöny” (hivatalos lap), pénteken november 10. 1848. Egy hiteles bizonyíték a nagy nemzeti tragédia némely mozzanatáról. A mint a sorokba merülök, lelkelem visszazáll hatvanöt évvel s szinte hallani vélem a társzekerek dübörgését, a tarack puffogását, az ágyuk menydörgését s a mint ezekbe elvegyül az aczél csengése és a gazdátlan mén nyerítése s dobogása... Mily szomoruan fenséges idők! De van a harc — a véren kívül más jelenség is, a mi megragadja a gondolkodó lelkét s talán a legultrább modern is magába szállna legalább egy pillanatra magasztos láttán. Ez: nemzeti lelkesedés. Laphasábok beszélnek az adományokról, a mit a honfiúi lelkesedés vitt a szorongatott haza oltárára. Egy hasábon „A pénzügyminiszterium részéről” czímmel számol be az adományokról, mely e lapszámban a XLVII. folytatólagos hírlapi nyugtázás. Sok volna az egészet elsorolni, csak azt említem meg némi jóleső önérzettel, hogy az adományozók között *Rimaszombat* neve is ott van. Még pedig adtak: *rimaszombatiak* 89 frt 26 krt, *Kubinyi Ödön*

103 frt 43 krt, *Rombauer Berta* 56 frt 20 krt, *Bay Pálné* 23 frt, *Kubinyi Honoráta* 53 frt 45 krt, *Máriássy Dániel* 44 frt 35 krt, *Lenner Ferdinánd* 3 frt. De mindezeknél megkapóbb egy külön kis jegyzék, mely *Darvas Gáborné* növeldejének adományát nyugtázza.*) Az apró leányok áldozatkészsége, kiknek a felbuzduláson kívül alig is volt egyebük, mert hisz némely gyermek nem tudott többet adni 3 krajczárnál, de odaadta egész szívét. Ezek a kilenczedik zászlóalj részére gyűjtöttek s küldtek 5 font tépést, 30 darab kötőt, 100 darab pólyát, 12 darab zsebkendőt és 10 pengő torintot, miért is a haza nevében *Nádasy Sándor* ezredes mondott köszönetet.

Megszivvelésre méltó az „Alvidéki hírek” czimű hír is, mi az idők jelét s az egymással szemben álló emberek lelkét világítja meg szépen, határolt vonalakban. Beszéljen a hír: „A verbászi táborból nov. 5-én. A mult napokban történt levelezés folytán 24 huszár kíséretében 19 szenttamási születésű rácz fogoly Verbászról a határra kinevezetett. — Szent-Tamásról is kihoztatának a mi embereink. — A mint a Szent-Tamásról jövők észrevették a huszárokat, sebes ügetéssel visszaindultak Szent-Tamás felé; a mieink intettek nekik, hogy jöjjenek, ne féljenek semmit, de ők a kukoriczák közé vonultak, s onnét küldöttek egy parlamentárt oly kívánattal, hogy ők szeretnék egyenként a rabokat kicserélni, — mert nagy erővel lévén a mieink, attól tartanak, hogy megtámadtnak aztán a táborban is dobolások hallatszanak. Erre azonban a huszárhadnagy *Vacsek* kijelentette, hogy „erre rá nem áll, mivel az sok időt venne el, hanem jöjjenek a sánczbeliek bátran, ne tartsanak semmitől, nem lesz semmi bántalmuk.

— Erre aztán közeledének a határőrök foglyaikkal. Megjelent 14, mind öles nagyságu csajkás, fegyveresen, de gyatyában, — mind

sápadt, szenvedő kinézésű, — velek két tiszt, egyik csajkás tiszt, *Nikolics hadnagy* — a másik *Theodorovich*, — a ki a császári huszároktól szökött át a sánczok közé! — Hátul a tengeri szár között azonban mozgás volt észlelhető, valami non putaremore. — Es így a mieink átadták a 19 szerb foglyot, — ők hasonlóképen átbocsáták a mieinket szám szerint 29-et; ráadásul t. i. még 10 részint gyermek, részint nőszemélyeket adtak.

— Ezután egy kevéske fraternizáltak a két ellenség küldöttei. — „No most e' percben bruderok vagyunk, de ha mint ellenség találkozzunk, — akkor nem jó lesz” mondották a huszárok a szenttamásiaknak, és kezét fogtak, *Theodorovich* elmondá, hogy őt a *János dragonosokhoz* nevezték ki hadnagynak; — de a csajkás tiszt — midőn *Vacsek hadnagy* kezét nyujta neki — szólni nem birt a zokogás miatt, záporként hullottak arcán könnyei, — és kezét szorítva némán vált el embereinktől. — Több szenttamási lakosok is voltak jelen, — kik sok szives nyilatkozatot tettek a mieinkhez. Altföldi csendbízost, — ki azelőtt *Sz. Tamáson* lakott, erővel hivaták be a sánczok közé, mondván, ne féljen, nem bántják, — mindenét visszadják; — s miután elváltak, újra visszatértek a mieinkhez barátságos szavakkal üdvözölvén ezeket.

Mily megragadó kép ez! Két ellenséges csapat férfias kézzszorítása béke pillanatában. S azok a [beszédes könyök, mik a csajkás rácz tiszt lelkéből törtek elő, mily mélyen és magasztosan érző egyént világitanak meg.

Most, mikor nem messze keleten barbár fanatizmussal gázol a modern ember a másik vérében, önkénytelenül elgondolom: vajjon nem volt-e sokkal nemesebb az a mult századbeli kulturátlan harc, a mit faji és nemzeti létük, polgári és emberi joguk megvédéseért vívtak az emberek, mint a hatalmak területszerzéseért ma felkorbácsolt szenvedélyek végromlást hozó tusája...? *Telek A. Sándor.*

*) Ez a nevelőintézet valószínűleg Pesten létezett.

általános vallomása kötelezettsége idején — határidőn belül egyáltalán be nem jelentik, holott erre az 1909. évi VI. t. cz. végrehajtása tárgyában kiadott 77000—909. számú utasítás 70-ik szakaszának 8-ik bekezdése szerint kötelezve vannak.

A kir. pénzügyigazgatóság az esetek gyakoriságát hajlandó annak a körülménynek betudni, hogy a közönség az újabb házadó törvény által megszabott kötelezettségét még tüzetesen nem ismerte meg, éppen azért a közönség érdekében kíván akkor cselekedni, amidőn figyelmezteti az adózókat azon nehéz következményekre, melyek a bejelentés elmulasztása nyomán járnak. Teszi ezt azzal az egyenes czélzattal, hogy az adózó közönséget a zaklatástól megóvja.

A hivatkozott utasítás utalt szakasza határozottan előírja, hogy a ház tényleges birtokosa vagy annak törvényes képviselője a lakásbérbeadás bekövetkezését ettől az időponttól számított 15 napon belül a kir. pénzügyigazgatósághoz, vagy a városi adóhivatalhoz, községi előljáráshoz bejelenteni tartozik még az esetben is, ha ideiglenesen vagy állandóan adómentes ház adatik bérbe, mert ha ezt nem teszi, jövedéki kihágást követ el, mely esetben a beszámítás mértévéhez képest a megrövidítés veszélyének kitétt házbér és járulékadók 8-szorosáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

Ezek után a kir. pénzügyigazgatóság megnyugtatta érzi magát a felől, hogy az adózó közönséggel szemben a méltányosság álláspontjára helyezkedett akkor, amidőn a megtorló lépés megtétele előtt ezen figyelmeztető irat közzétételével hívja fel figyelmét az adózó közönségre.

A mulasztók vagy a bejelentést czél tudatosan mellőző háztulajdonosok ellen a kir. pénzügyigazgatóság az eljárást meg fogja indítani. Rimaszombat, 1913. július hó 28-án.

Szabó József, m. kir. pénzügyig. h.

Figyelmeztetés az olvasóhoz!

A „GÖMÖR-KISHONT” előfizetési díja 1913. évi január hó 1-től egy évre 10 kor., fél évre 5 kor.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem ujtották, avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy úgy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést kiegyenlíteni sziveskedjenek.

a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

Hirek és vegyesek.

Személyi hírek. Benedek Sándor vallás-és közoktatásügyi államtitkár, a jolsvai választókerület országgyűlési képviselője ma egy hete kerületében, Csetneken tartózkodott. Az államtitkárt meleg szeretettel fogadták és lelkes óvatiban részesítették. Az államtitkár társaságában voltak Kubinyi Géza fő- és Lukács Géza alispán, Farkas Zoltán országgyűlési képviselő, Nagy Elemér, Maurer Oszkár és új. Kubinyi Géza főszolgabírók és Dr. Mihály Dezső nagyrőcei v. polgármester. Délben az államtitkár tiszteletére a csetneki polgárság fényes bankettet adott, melyen a környékbeli előkelő urak és hölgyek is résztvettek. A banketten Kirinyi Béla mondott beszédet s üdvözölte az államtitkárt. Mire Benedek Sándor államtitkár szép beszédben válaszolt és köszönte a szíves fogadtatást s beszédében a kultúra összeforrasztó erejét hangoztatta. Az államtitkár megtekintette a csetneki ósrégi ág. ev. templomot, amely tudvalevőleg egyik legszebb csücsives építkezés s amelynek megőrzése iránt a Műemlékek Országos Bizottsága már megtette a szükséges lépéseket. Az államtitkár megígérte, hogy a szükséges munkálatok mielőbbeni befejezése iránt intézkedni fog.

Czinke István ref. lelkész családjával a múlt héten Abbázia tengerparti vidékére utazott. Ugyanoda utazott Loysch Odön főgimn. tanár, a megyei muzeum igazgatója is és mint halljuk, Gyürky Pál ág. ev. főesperes-lelkész szintén oda megy üdülésre.

Dr. Zehery István törvényszéki orvos Rochicsfürdőről a múlt héten hazaérkezett.

Dr. Kármán Aladár megyei kórházi tb. igazgató- és munkásbiztosító pénztári főorvos, lapunk főmunkatársa folyó hó 1-én hazaérkezett családjával Balatonfüredről s megkezdte rendeléseit.

Dr. Kovács László polgármester Karlsbadból négyheti tartózkodás után jul. 31-ikén hazaérkezett s f. hó 1-én átvette a város ügyeinek rendezését.

Dr. Baksay Dezső megyei tisztb. főügyész Tátralomniczra utazott üdülés végett.

Máriássy István vm. tb. főjegyző folyó hó 1-ével 2 heti szabadságra távozott.

Kertész Lajos törvényhatósági kir. főállatorvos több heti kurára Pöstyén fürdőbe utazott.

Horváth Albert és Marton István főgimn. tanárok a Tátra vidékére utaztak nyári üdülésre. Komáromy Géza főgimn. tanár — lapunk munkatársa — szülőföldjére: Gyomára utazott családjával.

Törköly József áll. isk. igazgató Iglófüredre utazott.

Váry János igazgató-tanító Stubnyafürdőn tölti üdülési idejét.

Törköly László kir. járásbíró Baranyaszentlőrincről ide érkezett családjával a szülei házához, hol szabadságidejét tölteni fogja.

Kamarai elnökválasztás megerősítése. A kereskedelemügyi miniszter Kadvány István kir. tanácsosnak a miskolczi kereskedelmi és iparkamara elnökévé, Koós Soma és Pfliegler Ferencz kir. tanácsosnak a kamara alelnökeivé történt megválasztását az 1868. évi VI. t. czikk 14. § a alapján megerősítette.

Andrássy Manó grófot megoperálták. A betleri és parnói hitbizományok várományosát, Andrássy Géza gróf egyetlen fiát, Manót, a ki most negyedéves joghallgató, a múlt héten Bécsben a Löw féle szanatóriumban Holnek egyetemi tanár szerencsésen megoperálta. A fiatal gróf, a ki július közepe óta Bécsben tartózkodott, egy napon hirtelen rosszul lett olyan tünetek között, mint annak idején néh. bátyja, a nagyreményű Károly gróf, a ki tudvalevőleg négy év előtt bele is pusztult az elkésett vakbéloperációba. Manó gróf, mihelyt rosszul lett, Budai nevű inasa kíséretében azonnal a Löw-féle szanatóriumba ment, ahol haladéktalanul operációnak vetette alá magát. Betlérén lévő szüleit és Bécsben lakó nagyanyját, özv. Andrássy Manoné szül. Pálffy Gabriella grófnőt csak akkor értesítette az egész dologról, amikor már szerencsésen tulleszt rajta. Andrássy Géza gróf és felesége, szül. Kaunitz Eleonora grófnő, a ki még most is gyászruhában jár idősebb fia halála óta, izgatottan siettek fiuk betegágyához, ahol már ott találták a nagyanyját, özv. Andrássy Manoné grófnőt. Ott azután hamarosan megnyugodtak, mert az operáció kitünően sikerült s a fiatal gróf, a ki apja szeretetreméltó modora mellett nagyapjának, a „vasgróf”-nak számos jó tulajdonságát is örökölte, a főúri társaság igaz öröme, már a napokban egészségesen hagyhatja el a szanatóriumot.

Szépsikerű vizsga. Új. Vályi Ferencz, főgimnáziumunk egykori jeles növendéke — Vályi Ferencz polgártársunk derék fia — szép sikerrel végezte a selmecbányai főiskolán a bányamérnöki vizsgálatokat.

Egyházi gyűlés Rozsnyón. Az ág. ev. esperesség nagy érdeklődés mellett népes közgyűlést tartott múlt hó 30-án Rozsnyón Kubinyi Géza főispán, egyházmegyei felügyelő és Terray Gyula ág. ev. főesperes, udvari tanácsos elnöklése alatt. A gyűlésen az egész egyházmegye ág. ev. lelkész- és tanítótestülete, az összes egyházfelügyelők és számos vezérember jelent meg. A gyűlés napján a Fekete-sas szállóban délben bankett volt, amelyen sok szép toaszt hangzott el. Gyűlés előtt való nap igen sikerült műsoros estét rendeztek a rozsnyói műkedvelők a város háza nagytermében, amelyet hajnalig tartó táncmulatság követett.

Fehérkereszt közgyűlés. A gömörmegyei „Fehérkereszt egyesület” augusztus hó 11-én d. u. 3 órakor a vármegyeháza kistermében Lukács Gézáé és báró Hámos László társelnöklete alatt közgyűlést tart, amelyre a tagok figyelmét felhívja az elnökség.

Halálozások. Lányi Lajos Gömör-Kishontvármegye árvaszéki nyilvántartója folyó hó 27-én 56 éves korában elhunyt. A pontos, rendszerető, magabavonult tisztviselő helybeli régi polgárcsaládból származik. Temetésére kivonult Szakall Vincze elnökkel élén a megyei árvaszék, a közigazgatási tisztviselők és pályatársai, kik mindannyian szép koszorukat helyeztek el ravatalára. Simon Mihály lelkész tartott fölötté megható gyászbeszédet. A temetés folyó hó 29-én nagy részvétel mellett ment végbe.

Lojkó Pálné szül. Borsos Anna, Lojkó Pál bodnármeister fiatal neje, aug. hó 1-én 27 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt, itt-hagyva bánkódó férjét és kis gyermekét. Temetése ma délután 3 órakor lesz.

Tanítói kinevezések. Megyénk területén legújabbán a következő tanítói kinevezések és áthelyezések történtek: Szakall Lenkét Rimatamásfalváról Rimaszombatba, Lenner Irént Rimaszombatba, Philippovits Emilt Fehéregyházáról Rimaszombatba, Hennyey Katalint Ágostonlokról Ajnácskőre, Ochtinszky Györgyöt Felsőhajóóról Sajórédre, Fleischacker Máriaát Nyitraerdőmajorról Rimakokovára, Kovács Józsefet Pusztavésről Nagyrőczére, Jelenfi Stefániát Zsarnóczáról Garamszécsre; továbbá Opelcz Balazst Ajnácskőre, Kubinyi Margitot és Terray Istvánt a kuntapolczi, Olasz Annát a putnoki, Fehér Matildot, Czikora Mártát, Lipták Endrét, Ferencsik Józsefet, Balázs Sámuel és Virsztek Jánost a rimakokovai, Fekete Imrét a rimakokova-külterületi, Knöpfler Kornéliát az újantálvölgyi, Matheidesz Akost a sajórédre, Mikola Mihályt a dénesi, Lucsánszky Jolánt a garamszécsi, Kárász Irmát az ágostonlakai, Horánszky Irmát a helypai- és Bihary Istvánnét a rimatamásfalvi áll. elemi iskolához nevezte ki a miniszter.

Czipészipari tanfolyam városunkban. A m. kir. technológiai iparmuzeum igazgatósága által rendezett s a múlt tél folyamán közbejött körülmények folytán elhalasztott czipészipari szaktanfolyam a Polgári Olvasókör nagytermében most folyik. Beiratkozott arra 19 helybeli czipész. A technológiai iparmuzeum igazgatósága a tanfolyamon a tanítással Ury Imre országosan ismert nevű és ügyességű szakelőadót bizta meg, aki nagy szorgalommal, buzgósággal s még a laikus által is élvezhető előadásokkal ismerteti a szakdolgozat. Nagy kár, hogy a rég készülő tanfolyamra nem iratkozott be városunk összes czipézmestere éppen most, mikor legjobban ráértek volna az ott tartott előadásokat meghallgatni s olcsó szerrel rájöhettek volna az okára, hogy a szép és jó czipőket miért veszi a közönség a boltból s nem a helybeli czipészeketől. Tán még azok elmaradását is elérhették volna. A tanfolyamot a múlt héten meglátogatta Kraszóf János szakellenőr; a ki az augusztus 12-én megtartandó vizsgán is meg fog jelenni.

Utjelző táblák. Városunk szélein is megjelentek a turisztikai kultúra hirdetői: a színes utjelző táblák. Ezek a szebb kirándulási helyek kiinduló pontjait jelzik azzal a színnel, amellyel maga az utjelzés készült; a táblákon olvasható a kirándulás célja, az ut hossza kilométerekben, úgy amint az az 1:75000 méretű katonai térképről leolvasható (egyelőre egyéb adatok nem állván rendelkezésre). Alatta M. K. E. G. O. azt jelenti, hogy a Magyar Kárpát Egyesület Gömöri Osztálya készítette a táblákat és a jelzést s azokat hatósági engedéllyel függesztette ki az osztály helybeli megbízottja: Horváth Zoltán tanár. Reméljük, hogy városunk közönsége megbecsüli az egészségre általában hasznos turisztika jelzéseit, amelynek föllendülése hasznot hoz városunk iparos és kereskedő közönségének.

Búcsú. Betegségem miatt Budapestre költözvén, személyesen hivatalnoktársaimtól, jóakaróimtól s feljebbvalóimtól és családomat a velünk ismerős családoktól el nem búcsúzhatunk, azért ez uton mondunk hálás köszönetet, illetve Isten hozzádot s kérjük súlyos betegségemre való tekintettel a szíves elnézést. — Rimaszombat, 1913. évi augusztus hó 2-án.

Edvy Sándor, m. kir. p. ü. főbiztos.

Football-verseny. Az ózdi sport- és a rimaszombati atletikai klub ma vasárnap, d. u. 5 ó. a vásártéri pályán football-mérkőzést tart.

Kinevezés. A király *Csajka* Dezső kassai kir. táblához beosztott bírósági jegyzőt, ki hosszabb ideig működött az itteni törvényszéknél, a kassai kir. ügyészséghez alügyészsé névezte ki.

Tanári kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. *Rochlitz* Zoltán helybeli főgimnáziumi helyettes tanárt az itteni főgimnáziumhoz a fennálló szerződésből kifolyólag rendes tanárrá nevezte ki.

Sikeres fürdőzés. *Boczko* Dániel, a gömörmezei nép és iparbank igazgatója nevével, négy heti fürdőkúra után augusztus hó 1-én érkezett haza Buziás fürdőről.

Kinevezések és áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Halassy* Valériát, a helybeli áll. polg. leányiskola helyettes tanitóját, ki csak nemrég jött ide Balassagyarmatról s lapunknak több csinos költeményt írt, Hódmezővásárhelyre, az ottani áll. polg. leányiskolához segédtanítónővé nevezte ki. Helyébe *Misik* Róza egri áll. polg. leányiskolai helyettes tanitónőt az itteni áll. polg. leányiskolához segédtanítónővé nevezte ki. A miniszter továbbá áthelyezte *Siegmund* Margit székelyudvarhelyi áll. polg. leányiskolai helyettes tanitónőt segédtanítónőként a dobsinai áll. polg. leányiskolához. Örömmel jelentjük továbbá, hogy a miniszter a polg. leányiskola tanterületének egyik kedves és értékes tagját: *Jakovetz* Ilonka helyettes tanitónőt segédtanítónővé nevezte ki.

Kórházi vizsgálat. Egy régóta vajdó s vármegyei közkórházunkat igen közelről érdeklő ügyben történt mult héten egy lépésnyi haladás. Köztudomásu, hogy az orvos egyetemi tanulmányok befejezése, illetve az összes szigorlatok letétele után az orvosi oklevél elnyeréséhez szükséges, hogy az orvos-jelöltek egy évi gyakorlatot folytassanak a vallás- és közoktatási miniszterium által kijelölt kórházakban. Az országban sokkal kisebb kórházak nyerték el a jogosultságot arra nézve, hogy ott a gyakorlati évet töltsék a fiatal orvosok. Most a gömörmezei közkórház bővítése után dr. *Löcherer* Tamás vármegyei közkórházi igazgató főorvos elárkelt nekik látta az időt, hogy a kórházi bizottság útján előterjesztést tegyen a vallás- és közoktatási miniszterhez közkórházunk részére a fentjelzett jog elnyerése érdekében. A miniszteriumban a felterjesztést kedvezően fogadták s dr. *Tóth* Lajos miniszter tanácsos, dr. *Kerekes* Pál egészségügyi felügyelő és az orvosgyetem tanácsa nevében dr. *Moravcsik* Ernő Emil egyetemi professzor július 26-ikán városunkba érkeztek s másnap 27-ikén dr. *Meskó* Miklós megyei tisztifőorvossal és dr. *Löcherer* Tamás igazgató-főorvossal együtt a kórházat megtekintették. A hivatalos bizottság kilátásba helyezte a kérelem kedvező elintézését. A bizottsággal történt megállapodás értelmében a kórház igazgató-főorvosa a kórházi bizottság útján sürgősen felterjesztést tett a belügyminiszteriumban egy kórházi belakó orvos állás rendszeresítése iránt, mely intézkedés nagyon helyes s a kórház és a közönség érdekei szempontjából egyaránt föltétlenül szükséges is. Lehetetlen állapot, hogy egy 150—180 beteggel bíró kórháznak belakó orvosa ne legyen. Reméljük, hogy a miniszterium sürgősen intézkedni fog az ügyben beadott kérelem kedvező elintézése érdekében.

A tiszolczi vonatösszeütközés epilogja. Még élénk emlékezetben van, hogy f. évi márczius 25-én este 6 óra 25 perczkor Nyustyáról indult vegyesvonatba, mely a tiszolczi kis állomásról épen indulóban volt a 6 óra 30 perczkor Nyustyáról elindult s 6 óra 59 perczkor Tiszolcra érkezett tehervonat beleszaladt, 3 kocsis kisiklott, ezek a mozdonyral együtt megrongálódtak. *Bodor* István segédfékező meghalt, *Szabó* József vonatvezető súlyosan, *Bodor* Balázs és felesége a gyermekével, valamint *Cseh* István csendőrmester könnyen sérültek meg. — A vizsgálat során megállapították, hogy a tehervonat mozdonyvezetőjét: *Zupka* Kelemen, vonatvezetőjét *Bodor* Antal és a 28. számú őrháznál szolgálatot teljesített *Mihalik* Ferenc pályáórt súlyos mulasztás terheli s az ő kötelességességük volt előidézője a vonatösszeütközésnek. Julius hó 25-én tárgyalta a helybeli kir. törvényszék *Cseh* István kir. táblai bíró elnöklésével az ügyet s a vádhatóságot *Lehoczky* Márton kir.

alügyész képviselte. Közveszélyü megrongálás vétségével vádolta a kir. ügyész a fentieket s a bíróság *Zupka* Kelemen 6 heti fogházra, *Bodor* Antal és *Mihalik* Ferenczet 2—2 heti fogházra ítélte. Az ítélet jogerős.

„Gabonakereskedelem“ czim alatt ujonnan összeállított vasuti díjtételeket jelent meg, amely tartalmazza az összes magyarországi vasutállomások pontos névjegyzékét, valamint ezen állomásokról Budapestre szóló gabonaneműek díjtételeit stb. Ezen kiadványra, mely a gabonakereskedelmi körököt különösen érdekli, felhívja a miskolczi kereskedelmi és iparkamara az érdekeltek figyelmét.

Leánykereskedés. Már régebben hallottuk, hogy városunkban bizonyos egyének rendszeresen üzik a leánykereskedést. Üzelmeiket az egész, sőt más vármegye területére is kiterjesztették. — Most azonban, midőn már az illetők ellen egy rimaszombati jobb érzésű polgár részéről a m. kir. Belügyminiszteriumhoz feljelentés tétetett, meg is nevezhetjük az illetőket és pedig *Venczel* Gyula cselédszerző és többszörösen büntetett cseléd kihordója *Knapiczius* Stanga István. A feljelentés elmondja, hogy nevezettek *Czikora* Etel és *Molnár* Mária leányokat az alatt az ürügy alatt, hogy részükre jó helyet biztosítanak, jó pénzért egy losonci bordélyházba adták el. — Érdekes ebben az ügyben, hogy évek előtt az alispán nem adott cselédszerzési engedélyt *Venczel* Gyulának s a belügyminiszter ennek dacára megadta az illetőknek az engedélyt. A helyi viszonyokkal jó ismerős helyi hatóság tiltó intézkedése tehát magasabb helyen igen szokszor nem vétetik figyelembe. Az alispán, kinek a papasz a miniszter által leadatott, a legszigorúbb nyomozatot rendelte el. Már most tehát rendőrségünk ügyességén fog mullani, hogy e két alak kelepczébe kerüljön. Ezen szenzációs hírt azért adjuk közre, hogy mindenki olvassa és a szegény megtévesztett leányoknak jó tanácsal szolgálhasson, de vidéki rendőrségeink és a vasuti állomáson posztoló csendőrök is megfigyelhetnék utazásaik közben a feljelentett egyéneket. Mert évek előtt történt, hogy városunkban a *Deák* Ferenc-utcában székel egy fájós szemű cselédszerző, ki hasonló üzelmeket folytatott s épen lapunkban megjelent hasonló hír közlése után esípte el az illetőt egyik vidéki éber csendőrörszem. — Reméljük tehát, hogy mostani közleményünknek is meg lesz az eredménye, ha az illetők vidékre fognak rándulni.

Helybeli bonczolások. Julius hó 28-án egy helybeli uri családnál szolgált cselédleányt: *Kovács* Rozáliát halva találták a konyhában. A jelekből arra lehetett következtetni, hogy mesterségesen előidézett koraszülés okozta a nő halálát. Azonban a dr. *Musotter* Miklós kir. törvényszéki vizsgálóbíró és *Lehoczky* Márton kir. alügyész közbenjöttével dr. *Zehery* István és dr. *Bleier* Leó orvosok által megejtett bonczolás adataiból kiderült, hogy rendes szülés történt, a nő pedig elvérzett, miután a padlason elrejtőzve titokban szülte meg a gyermekét. Érdekes, hogy a 36 óra lefolyása után a padlason megtalált gyermek még élt s jelenleg a gyermekmenhelyen jó egészségnek örvend.

Julius hó 29-én *Ádám* László csizmadia mestert halva találták a kishegyi pusztai lakásán. *Ádám* Lászlót iszákos embernek ismerték és a rendőség első feltevése az volt, hogy hirtelen halála részegség miatt következett be. A megejtett bonczolás azonban kiderítette, hogy *Ádám* László halálát koponyacsonttörés okozta, mely egy rendkívül nagy erővel mért ütés következménye. Ezután előtérbe szorult az a feltevés, hogy a *Varga* Lajos téglavetői között lehet a tettes, mert ezekkel már többször volt baja *Ádám* Lászlónak az őrizetére bízott gyümölcsös miatt. F. hó 2-ára sikerült is kinyomozni és letartóztatni a tettest *Matirko* Ferenc téglavető személyében.

Vaddisznó helyett embert lőtt. F. hó 28-án este *Czunderlik* Vincze és *Horánszky* tiszolczi gépészek és *Dianiska* János szuster vaddisznóvadászatra mentek a ratkóbisztrói Korimovó hegyen lévő erdőbe. *Horánszky* volt az orvvadászat rendezője s ő helyezte el társait külön leshelyeken. 8 óra lehetett, mikor *Dianiska* János elhagyta leshelyét s a hegyoldal felé *Czunderlik* Vincze irányába küszökölt, mikor is *Czunderlik* Vincze abban a meggyőződésben, hogy vaddisznó közeledik felé,

reá lőtt. A golyó fejbe találta *Dianiskát*, a ki szörnyet halt. Folyó hó 29-én volt a hulla bonczolása dr. *Musotter* Miklós kir. törvényszéki vizsgálóbíró, *Lehoczky* Márton kir. alügyész, dr. *Zehery* István törvényszéki orvos és dr. *Bleier* Leó orvos részvétele mellett. A vizsgálat folyik.

Tennis-verseny. A helybeli tennis-társaság versenye nagy érdeklődés mellett már mult hó 29-étől folyik. A versenyen jó erők állanak szemben egymással s ép ezért még tegnap d. u. sem lehetett a verseny eredményét tudni, mert döntésre nem került a sor. A versenyzők tiszteletére tegnap este a vármegyei kaszinóban parázs mulatság volt. A verseny eredményéről jövő számunkban fogunk referálni.

Polgári fiu- és leányiskola Poprádon a Magas-Tátra alján. Orvosilag ajánlott hely. Évi tandíj 40 korona. Német családoknál olesó és kifogástalan ellátás kapható. — Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál: *HORN* JÓZSEF igazgató. 3—*

Szemgyógyintézet van Miskolczon.

A dobsinai jégbarlang. A magyar természettudósok ujabban alig foglalkoznak a világhírű dobsinai jégbarlanggal és jégképződésének titkaival, pedig komoly veszedelem is fenyegeti a híres barlang csodás alvilágát. Megállapították ugyanis, hogy a barlangban folyton képződő csapadék és az állandó egyfokos hideg folytán úgy a jégboltzatok, mint az alsó jégfelület is egyre vastagodnak és a teljes összefagyás veszedelme fenyegeti a barlangot. A tavaszi hónapok alatt, márcziusban és áprilisban a jégbarlang vezetője egyebet sem csinál, mint hogy aczélszékkel eltávolíttatja a barlangban elhelyezett falépcsőkről az odafagyott 15—20 cm. vastag uj jeget, amely a téli hónapokban, amikor a barlang zárva van (november—február) képződik. Ujabban csak *Marcell* György dr. a budapesti meteorológiai intézet egyik nagy tudású tisztviselője foglalkozik a barlang jégképződésének titkaival és közbenjárására tavaly megfigyelő állomást létesítettek a barlangban. Az állomás műszereinek kezelésével és az adatok leolvasásával a barlang vezetője van megbízva, akit erre külön betanítottak. Az adatokat ezután *Marcell* dr. földolgozza. Régebben *Krenner* dr. budapesti műegyetemi tanár és *Terlanday* kőszegi benczés tanár érdeklődött tudományos szempontból a barlang iránt, míg a magy. kir. földtani intézet tisztviselőinek egyrésze még talán fel sem kereste a csodás hegyalatti barlangvilágot. Említésre méltó, hogy a jégbarlang nagytermének természetes jégpályája, amelyet kerek husz év óta használnak a budapesti városligeti nagy jégpálya műkorcsolyázói, szemmelhatólag minden évben kisebb lesz. Ha most két év múlva változás lesz a barlang bérletében vagy eladásra kerül, mint azt a vagyonos Dobsina bányaváros közönsége tervezi, az új tulajdonosnak bizonyára az lesz az első dolga, hogy a barlang felesleges jegét a barlang szépségének érintése nélkül, erre hivatott bányamérnökök segítségével eltávolíttatja, mert a jégképződés mostani mértéke mellett néhány évtized alatt a barlang teljesen összefagyyna. Hogy Dobsina város is változtatást akar a barlang ügyében, azon csak örvendezni lehet, mert eddig féltett kincsét valóban himes tojásként kezelte. Eddig csak a legjobban utban levő s másképpen el nem távolítható jégtőlösleget dobták a barlang feneketlen Pokoltorkába és egyszer, 1873-ban, a nagy kolera alkalmával szállítottak el ötszáz waggon jeget Poprádon át Bécsbe, az ottani városi hatóság részére. Érdekes, hogy az első nyári korcsolyaünnep rendezőinek mindjárt 1893-ban, vagyis az első évben lehetetlenné tették azt a tervét, hogy a jégkeringőkhöz a löcsei katonazenekar játszon a barlangban, mert attól féltek, hogy a trombiták hanghullámaitól a nagyterem jégboltzata le talál szakadni. A cigányoknak meg van engedve a muzsikálás, de ezek eddig egy jégünnepélyen se bírtak tovább játszani a hideg miatt a korcsolyázóknak, mint másfél órát. Itt említjük meg, hogy a jégbarlang alsó emeletén, az ugynevezett feneketlen Pokoltorka mentén a tavaly képződött karácsonyfa ezidén a rendkívüli jégfejlődés folytán kétszeresen megvastagodott, ami pompás látványt nyújt.

Megölte gyermekét. Özv. Fábry Pálné Dobrapataki asszony július hó 5-én egy teljesen érett, életképes fiu magzatot szült, azonban terhességét is titkolta s szülésének nyomát is el akarta tüntetni; megállapodott anyjával, hogy a fiu magzatot elássák. A kis fiu születése után — még eddig ki nem derített módon — csakhamar meghalt s július 7-én a gyermekágyas asszony anyja: özv. Konecsik Györgyné a Dobrapatak mellett levő Czera erdőben a magzatot elásta. A faluban suttogni kezdtek az esetről s a nyustyai csendőrmester: *Sulán G.* július 31-én Dobrapatakon járt társával s kutatott az eset után. Özv. Fábry Pálné és anyja megmutatták a helyet, hová az ujszülött fiu magzatot 3 hét előtt elásta s a rongyokba burkolt holttestet kiásva, jelentést tettek a kir. ügyészségnél az esetről. F. hó 1-én dr. *Musotter Miklós* vizsgálóbíró, *Lehoczky Márton* kir. alügyéssel, dr. *Zehery István* és dr. *Kármán Aladár* orvosokkal kiszállott a helyszínére s a hullaboncolás megejtetett. Teljes bizonyossággal megállapították az orvosok, hogy a magzat élve született. A bűnös anya ellen az eljárás megindított.

CSARNOK.

Sic itur ad astra!

— Irtta: CROATUS. —

22

XV. Mikor aztán megfordul a koczka.

Egyik fővárosi nyári mulatóhelyben egy csoport kiáltarczu, beesettmellű fiatalember kószál. Nagyon otthonosan érzik magukat, a kószá, kifestett nőkkel mind szóbaállnak. A nagy parkban sétálnak, a fényes, merész kivilágítás mellett. A mulatóhelyben nyüzsg a nép, pezseg az éjjeli élet. A szenvedélyes, a sorvasztó. Amely az erőteljes ifjúból kiáltarczu, sápadt, beesett-szemű nyegléket csinál. De még itt sem áll meg.

Hiába, az istenfáját, ez az általános baj. Nincs pénz, a fene egye meg. Szép a mi életünk, senki se tagadhatja, csak sok pénzbe kerül. — Multkor Olgának ép 200 koronás kalapot vettem.

— Nemszak te vagy ugy Siegmund, mindannyian. Mióta az egyetemen az életbe igazán belejöttünk, mind csináltunk egy kis adósságot. Az első évben kezdődött a dolog és most, az utolsóban, azt hiszem, egyikünk sincs rendezett vagyoni állapotok közt. Én, Nemecka Laczi, nem kevesebb, mint 500 K-át csináltam.

— Hát azzal bizony ne ugrálj fiam, — szól Zalay, — mert énnekem 750 K-ám van.

— Nos, elhiszem, elég az hozzá, hogy van mindannyiunknak. Ennek oka a mi szép életünk, a melyet elhagyni persze sohasem fogunk. A délelőtti nagy ivások az órák helyett, a farsang, orfeumok, nyári szerelmek, mindez sokkal többbe kerül, mintsem, hogy a szűk otthoni apanageból fedezni tudnók.

— Pedig, a mindenségit! segíteni kellene a dolgon, a hogy csak lehet, — szól Kendey — mert már nagyon a nyakunkra égett a dolog. Már nem tudok mit kezdeni a hitelezőimmel. Pár hónap és beüt a krach!

— Én se vagyok különben, — folytatta Horkay Medárd, az egykori *tőkepénzes* — az egyetemi high-life rengeteg összegekbe került. Pont 1000 K az adósságom a mai váltóval. Hiába Gládisnek fülbevaló kellett.

— A dolgon haladéktalanul kell segíteni, — járult hozzá Payer Siegfried is. — A tavalyi fehér cillinderemért ma volt 100-adszor itt a kalapos az 50 forintért. Jubilált!

— Nekem is ki kellene fizetni vagy 1000 K-át, — mondta Ernesztino, oly blazirt flegmával, melyet csak tőle lehetett várni, — az egyik hitelezőmmel azonban ma este számolok. Kihívtam párbajra, mert rolyton zaklatott. Ma keresztülszurom és 500 K-tól megszabadultam! 4-kor reggel megyek; de még csak 1 van, addig beszélgethetünk.

— Hát fiuk, ugy látom igazam volt, amikor azt állítottam, hogy mindannyian közel vagyunk a krachhoz; alaposan be vagyunk zupálva, az istállóját. De van ám egy eszmém, amivel a helyzetet isteniül lehetne segíteni, — szól Nemecka Laczi.

— Édes Laczikám! hiába, te vagy csak mindig a mi megváltónk. Micsoda feje van ennek a fiunak! Hiszen akkor is, Zurányiékkal te hajtottad végre azt a zsenialis tervet.

Csak ki vele, hogy lehetne segíteni a dolgon, nem bánom én, akármi lesz, leütöm a nagy-mamám is, csak ezektől a rongyos hitelezőktől megszabaduljak, — szól Arisztid.

— No arra épen nincs szükség, de a terv — ismétlem — remek. De Kálmán, vén cimborá, miért vagy oly hallgatag. Megint a Zurányiékon szentimentálsz?

— Semmi most az barátom! De tegnap elég bolondul bementem a francais-be és ott hagytam 20 korona összespórolt pénzemet.

A fiuk mind fölkaezagtak ezen a „naivitáson“.

— Hát akkor neked is szükséges lenne egy kis pénz, mi?

— Elkelve bizony, különösen azért, mert édesanyám beteg és fürdőbe kéne küldeni, de nincs miből.

Ujabb harsány kacaj. A társaság megszokta már, hogy Kálmán örökké hülyéskedik.

— Nos fiuk, most ide hallgassatok! — kezdé Laczi egész halkán — tervem ez: Az én szeretve tisztelt nagybátyám bankjában meglehetősen sok pénzcsecke szokott lenni. Továbbá a nagy Wertheim-szekrény kulcsa a nagybátyám éjjeli szekrényén hever éjszakánként, mikor az öreg kirakja zsebéből czókmókját. Erről a kulcsról én egy lenyomatot csináltam kenyérbéllel és egy istenhátamögötti lakatossal pár darabot készíttettem. Ma éjjel meg is győződtem, hogy a két kulcs pontosan födi egymást. Ne ijedjetekek még meg! Az öreg holnap elutazik Toblachra négy hétre és a kulcsait átadja helyettesének. Mi lenne akkor, hogyha egy szép napon arra ébredne a bank, hogy 10000 korona hiányzik a vagyontól?

A fiuk szemei megcsillantak. Az erkölcsi romlás lejtője már odavezette őket, hogy a lelkiismeret szava már tünőtélben volt. A pénz! A nagy despota!

— Remek egy terv. Öreg, valóban méltó hozzád — mondta Zalay — nagybátyád gyanu-mentes lesz, a többiek is gondoskodni fognak magukról, a banknak 10 ezer meg se kottyan, rajtunk meg segítve lesz!

— Még egy előnye van a dolognak. Hogy senki rólam, a bankigazgató unokaöccséről illet föl nem fog tétélezni. A gyanu tehát legkésőbb fog ránk eshetni. De egyáltalában nincs mitől félni. A dolgot ugy kiterveztem előre, hogy itt vesztély fönn nem foroghat. Hallgassatok meg a részletes tervet, de előbb kezet rá, hogy ezt is oly okosan fogjuk megoldani, mint a Zurányi-ügyet.

A fiuk mind kezet fogtak. De egyik se nézett a másik szemébe. Mérey Kálmán arcza szokatlanul fehér volt, mikor jéghideg kezét Laczinak nyújtá. De minden szóra figyelt, közel furakodott hozzá, hogy egy hangot se vesztessen el.

— Van a banknak a ház belsejéből is egy bejárata, a melléklépcsőről. Ez a lépcső igen gyéren van világítva éjjel. A falon egy alig felismerhető tapétaajtó van, amelynek három szárnya van egymás mögött, tehát hármassajtó. A zárja fene komplikált. Mind a háromon van zár. A kulcs megvan és a zár titka a következő: Az első ajtót egyszerűen fölzárom, be megyek és behuzom magam után. Azután ugyanazt az ajtót — tehát nem a következőt — belülről fölnyitom, mire a második pattan föl. Bemegyek, a másodikat behuzom és belülről fölnyitom, mire a legelső bezáródik és a harmadik fölnyilik, bejutok a terembe, belülről fölnyitom a harmadik ajtót, mire a második bezáródik, végre a harmadikat is becsapom és rendben van minden. Most benn vagyok a bankigazgatói szobában, ott áll a Wertheim, kiszedem a pénzt és ugyanilyen uton távozom. Nos mit szóltok az ügyhöz?

— Helyes, nagyszerű! Csak minél hamarabb uraim, az áldóját a pofájának, — ujjongott Beneday.

— Ez tényleg remek terv, de most meg bocsássatok 3 óra van, megyek a hitelezőmet keresztülszurom!

Ernesztino elment, a többiek pedig tovább tárgyalták a pompás tervnek részleteit. A mesterséges, vad fény, a mulatók és tánczosnók keverék zaja, a kifestett nők, ez az egész világ, ahol minden hazugság, léháskodás, ahol az ember a benne lakozó állatot szolgálja és egy czéda ölében a menyországot véli megtalálni;

ez oly organikus összefüggésben volt a high-life pompás tervével, ez egy oly előrelátható, soha el nem maradó consequentia: testi gyönyörök, vad szomatikus élvezetek, teljes morális dekadencia.

* * *

— Ó édes Elemérem, te vagy az én őrző angyalom. Mindig jó voltál hozzám, ó légy most is az. Nagyon nagyon szerencsétlen vagyok! En ki vagyok szolgáltatta a Sátánnak. Jó törekvéseimet mindig legyőzi bennem egy erős pokoli vágy, amely aztán ismét szerencsétlenné tesz. Elemérem! nekem egy erős karra, egy támaszra, vezetőre van szükségem, aki a jó utján megtartson. Ó légy ez te nekem. Te, akit zsenid glóriájában mindig tiszteltelek, aki szerettél engem. Nagy súly nyomja a lelkemet. A végső javulás előtt egy rettenetes operáczió kell keresztül mennem. S én szívesen nekimegyek. Ó ugy megutáltam, ugy torokig vagyok a léha, bűnös étellel, ugy szeretnék én is oly magasan, oly tisztán s hóféhéren szárnyalni, mint ti, akik oly gaz tervnek estetek áldozatul.

Szilasy Elemér szobájában vagyunk. Elemér, ki azóta ismert novellista lett, íróasztala előtt ül, komoly redős arccal. A másik, aki ezeket mondja, mellette ül egy széken, fejét Elemér mellére hajtja, aki csendesen hagyja őt lelkét kitérni és simogatja haját. Mérey Kálmán az. Sir. Ismerjük már a lelkét. Egyike azoknak, akikben van ösztön a jóra, de nincs erő. És talán ezek a legszánandóbb lelkek. A jó, az boldog; a gonosz is vannak gyönyörrel telt pillanatai, de az ingadozó, sivár, sorsa az örök kétség.

Elemér már régóta szimpatitát érzett iránta. Kritikus szeme fölismerte, hogy Kálmán nem az, ami a high-life többi alakja. Tudta, hogy Kálmán nem közéjük való s azért föltette, hogy megmenti.

Szívére beszélt neki sokszor, komolyan és így történt, hogy Kálmán a léha élet, a bűn narkózisából ismét fölcsudott. A jó szelleme, mintha az alatt, míg a rosszé dult, kipihente volna magát, ismét erősen elkezdett munkálkodni lelkében. És megindult ismét a rettenő küzdelem. De a jó ezuttal előnyben volt. Hatalmas támaszra talált Elemérben. Most végre kimerthe a halálos csapást a rosszra. Megszűnt az álszégény is, amely eddig a szakitást megakadályozá. Az utolsó lökést pedig a gaz terv tette meg. Ez ellen már egész benseje fellázadt és elhatározta magát a döntő lépésre. Hogy mindent felfed barátja előtt. Hogy rábizza magát, a lelkét teljesen.

— Igen barátom — folytatá — tudd meg, hogy Árpád szerencsétlenségét mi okoztuk. Vess meg ezért, de tartoztam magamnak, neked, a világnak evvel a vallomással.

— Folytasd, az Istenért, gyorsan, Kálmán, minden bűnöd meg lesz bocsátva, ha őket megmented.

— Ezt akarom. Halld tehát! A cikket Zalay írta és én utánoztam Árpád kézírását. A tervet Kendey és Nemecka eszelték ki. Ezt be is tudom bizonyítani, ha a kéziratot megkapom.

— Éljen, hozsánna neked nagy Isten, ki felderítéd az igazság napját. Ime, öröm van nálad, mert egy bűnös megtért és egy ártatlanul szenvedő kielégítettik.

— Várj Elemér, még egy rettenetes dolgot nem tudsz, pedig ez gyors elhatározást és gyors cselekvést igényel. Nemeckáké holnapra tervezik a Várday-bank kirablását. Adósságaik kifizetésére ezt a pokoli tervet eszelték ki.

Ezzel Kálmán az egész tervet elmondta részletesen Elemérnek. Vagy egy félórát tárgyaltak róla, azután mindketten más irányban elindultak siető léptekkel.

* * *

Éjjel két óra volt. Sötét alakok járkáltak az utcán, hol a világítás már gyérebb volt. Az ég nyári zivatarfelhőkkel volt borítva, amelyek ugyancsak megtették kötelességüket. Mikor a Szegényház-tér temploma elkonditá a két órát, az utcasarkon pár sötét alak találkozott.

— Minden kész, fiuk? A kulcsok nálam vannak. Vár az auto. Igen?

— Az Amazon-utca sarkán vár vele Siegfried. Kissé nehezen ment az apjától elkérni, de

egy éjjeli túra leple alatt mégis kivittük. De siessünk.

Néhány percz múlva a kis csoport a bank épülete elé ért. A hátsó, sötét kapu kinyílt és ők beléptek. Laczi annak a kulcsáról is gondoskodott. Halk, kauszuktalpu léptek koczogtak föl a kis esigalépesőn. Minden nyugodtan aludt; semmi veszély nem közelgett. Csak az eső monoton csobogása hallatszott. A titkos ajtó csakhamar föl pattant, a Wertheim szekrény nyitva állott, Laczi belenyúlt és kiszedett két csomag ezrest. Ép 20.000 korona volt. A pénz Siegmund titkos kabátzsebébe került, aztán megkezdődött a visszavonulás. Eddig minden pompásan történt, de ezután? A fiukat valami kellemetlen nyomás lepte meg.

— A fenébe! igazán nem lenne stílusos, ha kifelé történe valami! — mormolta Laczi.

— Csak halkan, esőndesen.

Hiába, a lidércz nem távozott. Az ajtó bezárása nehezebb volt, mint a kinyitás, csikorgott is egy kicsit, most élet halál egy hajszálon függ, sikerül-e a menekvés vagy nem? A társaság kétszerezett éberséggel ereszkedett alá a csigalépesőn. Leértek szerencsésen. Egyszerre megfagyott a vér ereikben. Az udvaron egy kezdetlegesen öltözött alak ment köröszül gyertyával. A fiuk kétségbeesetten a falhoz lapultak. Szerencsésük volt. Az alak nyugodtan átvitorlázott és egy ajtóban eltűnt. Mindenki föllélegzett. Nos, hát mégis sikerült. Most pár percz még, bele az autóba, egy vad utazás, a pénz szétosztása és azután ismét az élet, a szép, a csásos, a léha élet!

Laczi óvatosan a kapuhoz lép és kinyitja. A kis csoport egyenként kilép. De mi ez? Azt se tudják, mi történik velük; amint egyenként kimennek, vasmarkok ragadják meg őket és rövid idő alatt azon veszik észre magokat, hogy az ő autójukban utaznak. Ám Siegfried is megkötözve fekszik ott, mint jómaguk. Az autót egy idegen vezette.

Laczi megpróbált gondolkodni. Mi lehet ez? Rablók kezébe estek volna? Vagy tán a rendőrség? De hiszen honnan tudta volna meg az a teremtés! Lehetetlen! De mégis! Megvillant agyában egy szörnyű gondolat. Az izgatottságban, a sietésben észre sem vette, hogy Kálmán nincs közöttük. Ő volt az áruló biztosan! Ő a vén hülye! Szerencsétlen alak! De most aztán krach! Tagadás itt mit sem használ! Ezek az emberek kikémlték őket, látták amikor bementek, egy talán utánok is lopódzott. Most azután vége a szép csillogó, kifestett, aranyfürtű életnek, most jön a másik, a nyirkos, patkányos, kemény börtönélet.

Nemecska László kétségbeesett és elkezdett átkozódni.

Eladó kert.

A koresolya-pálya mellett levő **Gasko-féle kert** eladó. — Ertekezni lehet **Rimpart-utca 20-ik szám alatt** a tulajdonossal.

Hirdetéseket

mérsékelt áron

e lap részére

elfogad

a kiadóhivatal

Tompa-utca 10. és

Ifj. RÁBELY MIKLÓS

könyv- és papirkereskedő

Deák Ferencz-u. 20. sz.

Házvezetőnő.

Egy uri házhoz oly intelligens, fiatal vagy középkorú nő kerestetik, a ki társalkodó és a házvezetőnői tisztet is betölti. —

CZIM: megtudható a kiadóhivatalban.

Minden jó gazda idejében gondoskodik tüzelőről!

Tisztelettel hozom a nagyérdemű közönség tudomására, hogy a legkitünőbb **Porosz-, pálfalvai-vagy salgótarjáni I-ső, II-od vagy III-ad rendű, dió-, koczka- vagy darabos kőszent** szállítok a legjutányosabb ár mellett teljes **waggonnal** vagy házamtól **méter-mázsánsként**. Számos megrendelést kér:

Lecső Ferencz

szódavizgyáros 1—*

Szijasártó-utca 58. szám.

Árlejtési hirdetmény.

22810/I—1913. szám. — A rimaszombati magyar királyi pénzügyigazgatóság és a mellé rendelt számvevőség az 1913—1914. évi tütési időnyre mintegy 250 ürköbméter teljesen száraz, nem vizen usztatott

I-ső osztályu hasábos cserfa

szükségletét biztosítani óhajtván, erre szó- és írásbeli árlejtést hirdet, melynek megtartására határnapul 1913. évi **augusztus hó 12-ik napjának** délelőtti 10 óráját tüzi ki.

Az árlejtés a kir. pénzügyigazgatóság hivatalos helyiségében fog megtartatni, a mely szó- és írásbeli árlejtésre a vállalkozni kívánók ezenel meghivatnak.

A vállalkozni kívánók kötelesek az árlejtés megkezdése előtt készpénzben, illetve „Rimaszombati Takarékpénztár” i betétkönyvben 100, azaz egyszáz koronát óvadéku letenni.

Az írásbeli ajánlat a szóbeli árlejtés megkezdése előtt vagyis 1913. évi **augusztus hó 12-ik napjának** délelőtti 10 órájáig a kir. pénzügyigazgatóság főnökéhez adandó be, melyhez 100 korona készpénz vagy ennek letételét igazoló adóhivatali nyugta csatolandó.

A szükségelt fa a kir. pénzügyigazgatóság udvarára a szükséglethez képest történő megrendelés után azonnal beszállítandó.

Az esetleg meg nem felelő szállított fa átvétele meg fog tagadtatni s vállalkozó semmiféle kártérítésre igényt nem támaszthat.

A beszállított fának ára a szállítás megtörténte s a fának átvétele után esetről-esetre fog kiutalványoztatni.

A fa áráról kiállított nyugta II. és III. fokozatu bélyeggel látandó el.

A bánatpénzül letett 100 korona a vállalkozónak a vállalat lebonyolítása után 8 napon belül fog vissza utalványoztatni.

Rimaszombat, 1913. július hó 27-én.

Lánczy, p. ü. tan., pénzügyigazgató h.

10000 darab

prima

falitégla

eladó. — **CZIM:** a kiadóhivatalban.

Eladó ház.

Kmetty-utca 16. sz. ház, mely 3 szoba, konyha, kamara, fatartó, pincze és sertésólból áll — szabadkézből eladó. — Venni szándékozók értekezhetnek **Tarjányi Béla** tulajdonossal.

Hirdetmény.

373. sz. — Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. § a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a miskolci kir. törvényszéknek 1913. évi 21451. számú végzése következtében dr. Seres István ügyvéd által képviselt, a Putnoki Hítelbank javára 300 korona s járuléka erejéig 1913. évi április hó 24 én fogantatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 1400 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: tehének, tinók nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a feledi kir. járásbíróóság 1913. évi V. 242/2. számú végzése folytán 300 korona tőkekövetelés, ennek 1912. évi szeptember hó 5-ik napjától járó 6% os kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 115 koronában bíróilag már megállapított költségek erejéig, Alsóhangonyon, alpereseknél leendő megtartására **1913. évi augusztus hó 19-ik** napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. § a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Feleden, 1913. évi július hó 28-án.

Kovács Géza, kir. bir. végrehajtó.

Eladó.

Urajon — Ózd mellett — **Tóth István** urnak a belső fundusa, a hozzátartozandó épületekkel eladó. — A fundus 4 hold, van rajta 4 szobás lakás, konyha, kamra, előszoba; 8 drb. marhára istálló, kocsiszin, sertésólak és tyúkól. — A venni szándékozók **Sztanó Gyulánál Várgedén** jelentkezhetnek. 1—2

Hirdetmény.

393. szám. — Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. czikk 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a rimaszécsi kir. járásbíróóságnak 1913. évi Sp. I. 83/2. számú végzése következtében dr. Csák Géza ügyvéd által képviselt Petróczky Pál javára 800 kor. s jár. erejéig 1913. évi május hó 15-én fogantatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 1440 K-ra becsült következő ingóságok, u. m.: cséplő benzingarnitura, ló, igásszekér nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a feledi kir. járásbíróóság 1913. évi V. 259. számú végzése folytán 800 korona tőkekövetelés, ennek 1912. évi október hó 23 ik napjától járó 8% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 192 koronában bíróilag már megállapított költségek erejéig Nemesradnóton alperesnél leendő megtartására **1913. évi augusztus hó 4-ik napjának** délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §§-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Feleden 1913. július hó 14-én.

Kovács Géza, kir. bir. végrehajtó.

Pályázat.

Az ujtantalvölgyi Inwald Üveggyár R.-T. (Gömörmegye), folyó évi szeptember elsejéi belépésre a gyári iroda részére **női munkaerőt** keres és megkivántatik, hogy az illető a magyar és német nyelvben jártas legyen, nemkülönben, hogy **gép- és gyorsirni** tudjon. Tekintve, hogy a levelezés az irodai munkaidőnek csak egy részét veszi igénybe, gyakorlottabb kezdők pályázatai is figyelembe vehetők. Az irodai munkák többi része munkás elszámolási **könyvek vezetéséből** és hasonló **irodai munkákból áll.**

Az állás **havi 100 koronával** javadalmaztatik, megfelelő szabad lakással, fűtéssel, világítással. A gyárvezetőség hajlandó az illető hölgy megkeresésére, részére valamelyik nős hivatalnoki családnál megfelelő ellátásáról gondoskodni.

Ajánlatok, eddigi működés és egyéb életrajzi adatok megjelölésével, sajátkezűleg írva, a budapesti vezérigazgatóságához:

Magy. Üveggyári Művek Inwald József R. T.
Budapest. VI., Izabella-u. 43. sz.
intézendők. 2-2

Elsőrendű, kitünő minőségű
gép-falitegla

bármely mennyiségben
jutányos áron kapható

a RAKOTTYAY-féle gőztéglagyárban
LOSONCZON.

Hirdetmény.

594. sz. — Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a Budweiszi es. és kir. járásbíróságnak 1913. évi C. II. 624/12. számú végzése következtében dr. Wenzl Strausz ügyvéd által képviselt Lidova Zelezná javára 202 kor. 78 fill. s jár. erejéig 1913. évi július hó 5-én fogantatott kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 650 koronára becsült következő ingóságok, u. m. üvegáruk nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszombati kir. járásbíróság 1913. évi V. 399. sz. végzése tolytán 202 kor. 78 fill. tőkekövetelés, ennek 1913. évi május hó 14-ik napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 98 korona 80 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Rimaszomban Rákóczy Ferencz-utca 00 sz. házban leendő megtartására **1913. évi augusztus hó 7-ik napjának** délelőtti 10 órája határidőtil kitűzetik és abhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. törvényezikk 107. és 108. §. értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. § a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Rimaszomban, 1913. évi július 24.

Gasko, kir. bir. végrehajtó.

Butorüzlet áthelyezés.

Tisztelettel értesítjük a mélyen tisztelt butorvásárló közönséget, hogy butorüzletünket **a folyó aug. hó 1-től** Rimaszomban, a **II. Rákóczy Ferencz-utca 15. szám** alá, a régi gimnáziummal szemben, helyeztük át.

Hol tetemesen megnagyobbítva raktáron tartunk saját készítményű elsőrendű **világos és barna keményfabutorokat, ebédlő- és hálószobabutorokat, ágymatraczokat** és mindenféle **diványokat**, különböző kivitelű **vas- és rézbutorokat, tükröket, tömören hajlitott fabutorokat** stb.

Ugy mint eddig, ezután is fő elvünk lesz szigoruan **szabott árak** mellett a pontos és lelkiismeretes kiszolgálás.

Midőn még a mélyen tisztelt butorvásárló közönségnek szives pártfogását kérjük, magunkat ajánlva vagyunk

kiváló tisztelettel: !

A Rimaszombati Szövetkezett Butorasztalosok.

OLCSÓ 20 NAP!

Augusztus hó 1-től augusztus hó 20-ig
a megmaradott nyári elsőrendű

CZIPŐ-ÁRUK

jutányos áron árusítatnak el a

KOVÁCS ZSIGMOND-féle

czipőüzletben

RIMASZOMBAT, Deák Ferencz-utca 8.

OLCSÓ 20 NAP!

Fleischer és Társa

gépgyára és vasöntődéje Kassán, Vám-utca 11. sz.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemeltartásával ezélszerűen s gondosan gyártott jóhírnevű gépeit a **nyári idényre**, nevezetesen:

Cséplőkészleteit könnyű járással, járgány vagy gözmozdony általi hajtásra.

Kézi cséplőgépeit járgány hajtásra is alkalmazva, szalmarázó készülékkel vagy anélkül. **Backer- és magtár-rostát**, továbbá mindennemű **szivattyukat, gőzgepeket** és **gőzkazánokat, szeszgyár-berendezéseket**, mint pl. **Henze-főzőket, cukrosítókat, malata- és burgonyazúzókat, malomberendezéseket** stb.

Gépgyárunk gyármányainak jelentékeny készletét állandóan raktáron tartjuk.

Gazdasági gépeink képes, valamint öntödénk gyártmányai árjegyzékét ingyen és bérmentve küldjük!

